

Madách Imre Az ember tragédiája című művének végső üzenete szerintem inkább a remény, bár ez nem egyszerű, felhőtlen optimizmus. A mű számos történelmi színen keresztül mutatja meg az emberiség hibáit, kudarcait és önpusztító hajlamát, mégis arra jut, hogy az emberi élet értelme maga a küzdelem. A híres zárómondat – „Mondottam, ember: küzdj és bízva bízzál!” – ma is érvényesnek tűnik, különösen egy olyan korban, amikor az emberiség egyszerre néz szembe veszélyekkel és új lehetőségekkel.

A mű több színe is az emberi bukást hangsúlyozza. A londoni szín például a pénz és az önzés uralmát mutatja be, míg a falanszter-jelenetben az egyéniség teljes eltűnését látjuk. Ez a jövőkép ma különösen aktuális: a mesterséges intelligencia fejlődése vagy a közösségi média sokszor valóban azt az érzést kelti, hogy az emberek elveszítik önálló gondolkodásukat. Emellett a klímaváltozás is azt bizonyítja, hogy az emberiség gyakran saját érdekei ellen cselekszik. Ezek a jelenségek első látásra inkább Madách pesszimizmusát

igazolják.

Ugyanakkor számos mai példa mégis reményt ad. A világjárvány idején az orvosok és kutatók nemzetközi összefogása megmutatta, hogy az ember képes együttműködni a közös cél érdekében. Hasonlóan biztató, hogy egyre több fiatal áll ki környezetvédelmi ügyek mellett, és próbál változtatni a jövő érdekében. Ezek a példák azt bizonyítják, hogy az emberiség hibái ellenére nem mond le a fejlődésről.

Úgy gondolom, ha Madách ma élne, talán óvatosabban fogalmazna, de a mű végét nem változtatná meg teljesen. Valószínűleg arra figyelmeztetne, hogy a technikai fejlődés önmagában nem elég, ha nincs mögötte erkölcsi felelősség. A végső üzenet azonban ma is ugyanaz lehetne: az ember gyakran elbukik, de a reményt és a küzdelmet soha nem szabad feladnia.